

ЗАТВЕРДЖЕНО

Міністр освіти
і науки України

«___» _____ 20__ р.

ПОГОДЖЕНО

Голова Національного агентства
із забезпечення якості вищої освіти

«___» _____ 20__ р.

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Бакалавр
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	05 «Соціальні та поведінкові науки»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	052 «Політологія»

Видання офіційне

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Київ
2017**

I. Преамбула

Розробники стандарту:

Гомза Іван Анатолійович, доцент кафедри політології Національного університету «Києво-Могилянська академія», кандидат політичних наук (секретар підкомісії 052 «Політологія» Науково-методичної ради МОН України);

Дем'яненко Борис Леонідович, декан історичного факультету Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», доктор політичних наук, професор;

Круглашов Анатолій Миколайович, завідувач кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, доктор політичних наук, професор (заступник голови підкомісії 052 «Політологія» Науково-методичної ради МОН України);

Митко Антоніна Миколаївна, професор кафедри міжнародної інформації Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, доктор політичних наук, доцент;

Смоляннюк Володимир Федорович, завідувач кафедри політології та національної безпеки Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, доктор політичних наук, професор;

Третьак Олексій Анатолійович, завідувач кафедри політології Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, доктор політичних наук, доцент;

Фісун Олександр Анатолійович, завідувач кафедри політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктор політичних наук, професор (голова підкомісії 052 «Політологія» Науково-методичної ради МОН України).

II. Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	052 «Політологія»
Обмеження щодо форм навчання	Немає
Освітня кваліфікація	Бакалавр за спеціальністю «Політологія». За потреби спеціалізацію (спеціалізації) визначає випускова кафедра.
Кваліфікація в дипломі	Політолог (з можливим додаванням назви спеціалізації відповідно до освітньої програми).
Опис предметної області	<p>Політологія вивчає владно-політичні відносини на місцевому, національному та глобальному рівні (politics, policy, polity), зокрема політичні ідеї та концепції, проблеми влади та публічної політики, формальні та неформальні політичні інститути та процеси, політичну поведінку, політичну культуру та ідеологію, світову політику та політику окремих країн та регіонів.</p> <p>Метою навчання є підготовка кваліфікованих фахівців-політологів, які володіють базовим категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом політичної науки, знаннями політичної теорії та практики. Набуті компетентності можуть бути застосовані в експертно-аналітичній, політико-організаційній, консультаційній та громадській діяльності.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області охоплює ключові підходи та концепції з нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології, спеціальних політологічних дисциплін. Здобувач вищої освіти навчається основним підходам і методам аналізу політики: теорії суспільного вибору, теорії раціонального вибору, теорії ігор, теорії неінституціоналізму та ін. Інтегральною частиною освіти є оволодіння методологією сучасних соціальних наук, зокрема кількісними та якісними методами та інструментарієм прикладного аналізу.</p>
Академічні права випускників	Бакалавр може продовжувати освіту на другому (магістерському) рівні вищої освіти, підвищувати кваліфікацію та отримувати додаткову післядипломну освіту.

III. Обсяг кредитів ЄКТС для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

Обсяг освітньо-професійної програми бакалавра на базі повної загальної середньої освіти - 240 ЄКТС.

Мінімум 50% обсягу освітньо-професійної програми виділяється для забезпечення загальних і спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю «політологія».

Обсяг освітньої програми для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра визначається ВНЗ.

IV. Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання в предметній сфері політології та застосовувати ключові теорії і методи політичних досліджень та аналізу політики у експертно-аналітичній, політико-організаційній, консультаційній, викладацькій і громадській сфері практичної професійної діяльності.

Загальні компетентності

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
4. Здатність спілкуватися англійською мовою або іншою іноземною мовою.
5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність працювати в команді.
9. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, з експертами з інших галузей знань.
10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

1. Розуміння загальної природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи основні віхи розвитку уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
2. Базові знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології.
3. Вільне володіння базовим категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.
4. Розуміння ключових принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн і регіонів.
5. Застосування ключових політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.
6. Розуміння базових особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту функціонування та взаємодії.

7. Здатність використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.
8. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням якісних і кількісних методів та інструментарію прикладного аналізу.
9. Здатність професійно викладати соціально-політичні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.
10. Спроможність професійно виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультативні функції на національному та міжнародному ринку праці.

V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

Підсумковими та інтегративними результатами навчання за певною освітньо-професійною та/або освітньо-науковою програмою бакалаврського рівня за спеціальністю «політологія» мають бути отримання таких знань, умінь та навичок:

1. Застосовувати критичне мислення, раціональну аргументацію, аналіз та синтез.
2. Розуміти предметну область та базову специфіку професійної діяльності.
3. Вільно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
4. Вільно спілкуватися англійською або іншою іноземною мовою у професійній комунікації.
5. Використовувати інформаційні і комунікаційні технології для отримання, обробки та презентації інформації.
6. Вчитися та оволодівати сучасними професійними знаннями.
7. Проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел.
8. Працювати у професійних колективах, державних і недержавних організаціях.
9. Спілкуватися та презентувати свої ідеї широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.
10. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт у встановлені роботодавцем терміни.
11. Знати на відповідному рівні загальну природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи основні віхи розвитку уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.
12. Базові знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології.
13. Вільно володіти базовим професійним категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.
14. Базові знання щодо ключових принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
15. Застосовувати ключові політологічні поняття, теорії та методи до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.
16. Розуміти базові особливості реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічний, історичний та соціокультурний контекст функціонування та взаємодії.
17. Використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

18. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням якісних і кількісних методів та інструментарію прикладного аналізу.

19. Професійно викладати соціально-політичні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.

20. Професійно виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці.

VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація може здійснюватися у формі: <ul style="list-style-type: none">- публічного захисту кваліфікаційної роботи;- та/або атестаційного екзамену (екзаменів).
Вимоги до кваліфікаційної роботи та її публічного захисту	Кваліфікаційна дипломна бакалаврська робота — це навчально-наукова робота студента, яка виконується на завершальному етапі здобуття кваліфікації політолога для встановлення відповідності отриманих здобувачами вищої освіти загальних та спеціальних компетентностей (результатів навчання) вимогам даного Стандарту. Публічний захист кваліфікаційної роботи здійснюється відкрито і гласно, вона повинна бути оприлюднена на сайті або вищого навчального закладу, або випускової кафедри, або в електронному депозитарії навчального закладу.
Вимоги до атестаційного екзамену (екзаменів)	Атестаційний екзамен (екзамени) може бути проведений в усній, письмовій або змішаній формі (частина письмова, частина усна). Форму іспиту визначає випускова кафедра.

VII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У ВНЗ повинна функціонувати система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів і процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення своєчасного підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;

- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти;
- 9) інших необхідних процедур і заходів.

VIII. Перелік нормативних документів, на яких базується стандарт вищої освіти

1. ESG – <http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines-for-qa-in-the-ehea-2015.pdf>
2. ISCED (МСКО) 2011 – <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>.
3. ISCED-F (МСКО-Г) 2013 – <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>.
4. Закон «Про вищу освіту» - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
5. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010.– К. : Видавництво «Соцінформ», 2010.
6. Національна рамка кваліфікацій – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
7. International Standard Classification of Occupations: ISCO–08 http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_172572.pdf
8. Перелік галузей знань і спеціальностей – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
9. The UK Quality Code for Higher Education, Subject Benchmark Statement: Politics and International Relations (February 2015) – <http://www.qaa.ac.uk/en/Publications/Documents/SBS-politics-15.pdf>
10. TUNING – <http://www.unideusto.org/tuningeu/>

Таблиця 1.

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК

Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Загальні компетентності				
1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.		x		
2. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.	x			x
3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	x	x	x	
4. Здатність спілкуватися англійською мовою або іншою іноземною мовою у професійній комунікації.	x	x	x	
5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	x	x	x	x
6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.	x	x	x	x
7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.		x	x	
8. Здатність працювати в команді.			x	x
9. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, з експертами з інших галузей знань.			x	x
10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.			x	x
Спеціальні (фахові) компетентності				
1. Розуміння загальної природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи основні віхи розвитку уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.	x			
2. Базові знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології.	x			

3. Вільне володіння базовим категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.	x			
4. Розуміння ключових принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.	x			
5. Застосування ключових політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.	x	x		
6. Розуміння базових особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту функціонування та взаємодії.	x			
7. Здатність використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.	x	x		
8. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням якісних і кількісних методів та інструментарію прикладного аналізу.	x	x	x	x
9. Здатність професійно викладати соціально-політичні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.	x	x	x	x
10. Спроможність професійно виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці.	x	x	x	x

Таблиця 2.

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Програмні результати навчання	Інтегральна компетентність	Загальні компетентності										Компетентності Спеціальні (фахові) компетентності									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Застосовувати критичне мислення, раціональну аргументацію, аналіз і синтез.	x	x																			
2. Розуміти предметну область та базову специфіку професійної діяльності.	x	x																			
3. Вільно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	x		x																		
4. Вільно спілкуватися англійською або іншою іноземною мовою у професійній комунікації.	x			x																	
5. Використовувати інформаційні і комунікаційні технології для отримання, обробки та презентації інформації.	x				x																
6. Вчитися та оволодівати сучасними професійними знаннями.	x					x															
7. Проводити професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел.	x						x														
8. Працювати у професійних колективах, державних та недержавних організаціях.	x							x													
9. Спілкуватися та презентувати свої ідеї широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.	x								x												
10. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт у встановлені роботодавцем терміни.	x									x											

19. Професійно викладати соціально-політичні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.	x																	x	
20. Професійно виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі та консультаційні функції на національному та міжнародному ринку праці.	x																	x	